

académie
Toulouse

MINISTÈRE DE
L'ÉDUCATION NATIONALE,
DE LA JEUNESSE
ET DE LA VIE ASSOCIATIVE

MINISTÈRE DE
L'ENSEIGNEMENT SUPÉRIEUR
ET DE LA RECHERCHE

CONCOURS SPECIAL DE RECRUTEMENT DE PROFESSEURS DES ECOLES DE ET EN LANGUE REGIONALE

Session 2012

Epreuves écrites d'admissibilité

**Commentaire guidé en langue régionale d'un texte en langue régionale
et traduction en français d'un passage de ce texte**

Durée : 3 heures

Coefficient : 2

Commentaire guidé en langue occitane d'un texte
proposé en occitan gascon et en occitan languedocien
et traduction en français d'un passage de ce texte.

Le candidat travaillera dans la variété de langue de son choix.

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout document et de dictionnaire est interdit.

Il vous est rappelé que votre identité ne doit figurer que dans la partie supérieure de la bande en en-tête de la copie (ou des copies) mise(s) à votre disposition. Toute mention d'identité portée sur toute autre partie de la copie (ou des copies) que vous remettrez en fin d'épreuve (2ème partie de la bande en-tête, dans le texte du devoir, en fin de copie) entraînera l'annulation de votre épreuve.

Lo crit

occitan lengadocian

« E ieu ? »

Lo crit, mièg-estofat, a arrestat còp sec lor deliri. Pensavan pas qu'a eles, lo paire e la maire, en tot s'engrapautar sens vergonha. Aquí tornan pausar pè sus tèrra. La filha, l'ainada, d'abituda embarrada dins los seus secrets, aqueste còp, ne pòt pas mai e los

5 apèla e escaparàn pas al seu crit ! Òc, apèla ! A besonh d'ajuda. Estofa e pas sonque del caumàs pesuc d'aquel julhet que s'o tòrra tot.

« E ieu ? » Lo fòc la crema tota que se pòt pas escapar d'una altra faïçon. Crit d'una dròlla que totes dison qu'a tan bon cap mas que degun non s'avisa qu'a tanplan un còs e un còr e que cap de votz li respond pas dins l'èrm de sos vint ans.

10 Van acabar de se destrusir, lo paire e la maire, que, non i a gaire, passavan per un coble dels melhors, dels uroses, e qu'ara un maissant vent empòrta, rend òrbs e sords a tot çò qu'es pas eles ?

E dire qu'a gausat, lo paire, la mandar, la siá filha, portar un « bilhet » a l'estudianta de qui s'es enamorat ! E ela, qu'a acceptat de far lo factor, tant escota son paire, tant

15 l'aima ! Mas, d'un còp, se desclucan los uèlhs, d'un còp vei la cara arroïnada de la maire, los uèlhs roges e uflats, la vei a se getar sul paire, lo cridar, lo graupinhar, lo trucar tan fòrt coma pòt e l'òme que se rend pas, que li pren los punhets, que vòl cridar mai fòrt : « Mas arrèsta ! Arrèsta ! Al mens pas davant la dròlla ! »

« E ieu ? » A calgut que puge aquel crit, sonque un ranguilh tanplan e, còp sec, se

20 calan, los parents, estavanits, coma se la tèrra en fòc aviá cridat aquò. E enfin la veson, quilhada davant eles, muda, regda coma una espada. Puèi, a virat lo cap e se n'es anada amagar dins la cambreta ont a tròp sovent plorat aquestes tempses.

Coma quand malescasèt aquel ensag de teatre... Setmana de repeticions, d'estrabòrd, dins la cava de l'ostalon e, d'un còp, o cal tot arrestar : o voliá far tot a son idèa, lo

25 gojat que menava la còla e que n'èra amorosa...

Qu'es diable malaisit de venir femna ! De venir adulta ! Perqué cal que siá tostemps a través malescasudas, perqué cal a cada còp pèdre l'estrabòrd, lo vam, l'inconsciéncia que virariá las montanhas ? Quina drolleta aluserpida, urosa, tota fòc e lutz èra estada e quant de trucs dejà li aviá balhats la vida !

30 Cap pr'aquò coma aqueste, solide ! Aquel abandon dels que l'aurián deguda ajudar a realizar los sòmis que n'èra tan rica ! Èran aquí a s'esperreçar, los parents, e d'un còp, totes pegòts, vençuts, muts coma se sabián pas çò que lor arribava. Coma se descobrissián l'existéncia de la mainada, cremats totes tres pel fòc que cai del cèl...

Es apasimada la colèra fòla de la maire, es tot corbut lo paire, e ara ? Se van adobar las

35 causas ? O es pas qu'una pausa ? Qué fan aquí ? Van daïssar la dròlla al seu desesper, a la solituda sens tèrme ni fin que s'es declarada dins aquel crit qu'acabaràn pas de l'entendre... aquel signe de la revòlta que jamai non morís ?

D'après Miquèu Pujòl
Garba de pròsa, Per Noste, Nosauts de Bigòrra, La Civada, Tarba, 2002

Bastiretz un comentari d'aquel tèxt en vos ajudar dels punts següents :

- Presentatz la tematica generala del tèxt.
- Qui son los personatges ? Dins quin estat se tròban?
- Mostratz quin es lo punt de vista de l'autor.
- Qué demandèt lo paire a la filha ? E ela, qué faguèt ? Comentatz aqueles comportaments.
- Qué pensatz d'aquela mena de situacion e de sas consequéncias dins la societat de uèi ? Desvolopatz.

Reviraretz en francés:

de « *Van acabar de se destrusir* » (linha 10) a « *ont a tròp sovent plorat aquestes tempses* » (linha 22).

Lo crit

occitan gascon

« E jo ? »

- Lo crit, mieg-estofat, qu'a arrestat còp sec lor deliri. Que non pensavan qu'a eris, lo pair e la mair, en tot engrapautà's sense vergonha. Aquí que tornan pausar pè sus tèrra. La filha, l'ainada, d'abituda embarrada en los sièus secrets, aqueste còp, que no'n pòt
- 5 mès e que los apèra e que non escaparàn au sièu crit ! Òc, qu'apèra ! Qu'a besonh ajuda. Qu'estofa e pas sonque deu caumàs pesuc d'aqueth julhet que s'ac tòrra tot.
- « E jo ? » Lo fuec que la crama tota que no's pòt escapar d'ua auta faïçon. Crit d'ua dròlla que tots disen qu'a tan bon cap mès que deguns non s'avisa qu'a tanplan un còs e un còr e que cap de votz non li respon en l'èrm de sos vint ans.
- 10 E van acabar de destrusí's, lo pair e la mair, que, non i a guaire, passavan per un coble deus melhors, deus uroses, e qu'ara un maishant vent empòrta, rend òrbs e sords a tot çò qui non ei eris ?
- E díser qu'a gausat, lo pair, mandar-la, la sièva filha, portar un « bilhet » a l'estudianta de qui s'ei enamorat ! E era, qu'a acceptat de fèr lo factor, tant escota a son pair, tant
- 15 l'aima ! Mès, d'un còp, que's desclucan los uelhs, d'un còp que ved la cara arroïnada de la mair, los uelhs roges e oflats, que la ved a getà's sus lo pair, cridar-li, graupinhà'u, trucà'u de tan fòrt que pòt e l'òme que no's rend, que li pren los punhets, que vòu cridar mès fòrt : « Mès arrèsta ! Arrèsta ! Au mens pas devant la dròlla ! »
- « E jo ? » Qu'a calgut que puge aqueth crit, sonque un ranguilh tanplan e, còp sec,
- 20 que's caran, los parents, estavanits, coma se la tèrra en fuec avia cridat aquò. E enfin que la vesen, quilhada devant eris, muda, regda coma ua espada. Pueish, qu'a virat lo cap e que se n'ei anada amagar en la crambeta on a tròp soent plorat aquestes temps.
- Coma quan mauescadec aqueth ensag de teatre... Setmana de repeticions, d'estrambòrd, en la cava de la maisoeta e, d'un còp, qu'ac cau tot arrestar : qu'ac volia
- 25 fèr tot a la sièva ideia, lo gojat que miava la còlha e que n'èra amorosa...
- Qu'ei diable mauaisit de vier femna ! De vier adulta ! Perqué cau que sia tostemps a travès mauescadudas, perqué cau a cada còp pèrder l'estrambòrd, lo vam, l'inconsciència qui viraria las montanhas ? Quina drolleta esberida, urosa, tota fuec e lutz èra estada e quant de trucs dejà li avia balhat la vida !
- 30 Cap pr'aquò coma aqueste, solide ! Aqueth abandon deus qu'aurian devut ajudar-la a realitzar los sauneis que n'èra tan rica ! Qu'èran aquí a esperrecà's, los parents, e d'un còp, tots pegòts, vençuts, muts coma se non sabian çò qui lor arribava. Coma se descobreishian l'existéncia de la mainada, cramats tots tres per lo fuec que caig deu cèu...
- 35 Qu'ei apatzimada la colèra fòla de la mair, qu'ei tot croishit lo pair, e ara ? E's van adobar las causas ? O non ei qu'ua pausa ? Qué fèn aquí ? E van deishar la dròlla au sièu desesper, a la solituda sense tèrmi ne fin que s'ei declarada en aqueth crit que non acabaràn d'entèner... aqueth signe de la revòlta que james non moreish ?

D'après Miquèu Pujòl

Garba de pròsa, Per Noste, Nosauts de Bigòrra, La Civada, Tarba, 2002

Que bastiratz un comentari d'aqueth tèxt en vos ajudar deus punts següents :

- Presentatz la tematica generau deu tèxt.
- Qui son los personatges ? En quin estat e's tròban?
- Mostratz quin ei lo punt de vista de l'autor.
- Qué demandèc lo pair a la filha ? E era, qué hascòc ? Comentatz aqueths comportaments.
- Qué pensatz d'aquera mena de situacion e de sas consequéncias en la societat de uei ? Desvolopatz.

Qu'arreviratz en francés:

de « *E van acabar de destruí's* » (linha 10) a « *on a tròp soent plorat aquestes temps* » (linha 22).